Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Baldus super .ij. parte digesti veteris

Baldus <de Ubaldis>

Venetijs, M.CCCCC.VII

De conditione sine causa

urn:nbn:de:bsz:31-303829

de probatio.cum de indebito. ⁊ ideo non eſt pſumenda dicte quantitatis remiſſio.ſ.xx.lib. ⁊ facit.ff.de rebus cre. l.cū quid. ⁊ videt lex expreſſa.ff.de tranſac.l.cū acquiana. Nam liberalitatē captioſam interpretatio prudentuʒ frēgit.nam pſes proſpicere dʒ ne iniquū faciat lucrū.ff. d of. preſi.illic.in prin. Item ⁊ alia verba ⁊ gñaliter ⁊c.obſcura ſunt.ff.cōia predi.l.in tradendis in prin.ff.de iure fiſci. ita fidei ⁊ verba obſcura ⁊ ambigua intelligēda ſunt ſm intentionē loquentꝭ.vt.ff.de rebus du.l. in ambiguis. ⁊ d ver.ſig.nepos proculo que mens ab eo eſt exqrenda vel eius herede.vt.ff.de leg.l.ſiqs a filio.§.ſiqs plures. ⁊ de preto.ſti.l.in pretorijs. eius enim eſt extimare quem modū velit eſſe ſui beneficij.vt.ff.de reg.iur.l. neratius. in fi. immo ſi non exprimat excipienda eſt remiſſio in minori.ſ. in acceſſorijs vt in pignoribus ⁊ pena ⁊ in ſimilibus cuʒ pactū obſcurū recipiendū ſit contra eum pro quo factū ē quaſi ſibi imputetur quare expreſſum non fuit pactum.ff. de reg.iur.ſemp in ſtipulationibus. ⁊ l. in obſcuris. ⁊ l. ſemp in ambiguis de ꝯben.emp.l.in emptꝭ.in prin. ⁊ de ver.ob.l.quotiens. ⁊ de rebus dub.l.vbi. ⁊ ſic intelligit. ff.de pactis veteribus cū concor. Nā pactū eſt duorū cōſenſus ⁊ imputet ſibi debitor.quare debitum de.xx.in pactione non expſſit ſeu exprimi nō fecit vt iura predicta dicūt.nō ob.de ver.ob.doli clauſula.qꝛ ibi gratia ampliādi poſita eſt hic aūt ad ſecuritatē. ⁊ ob hoc vult ius.ff.ſiquis cau.l.ij.in prin. ⁊ ſi cer.pe.lecta. ⁊ de eo qui certo loco cētum capue.l.fi. ⁊ ſic dubitationis tollende cā inſertum fuit. ⁊ iō iuri cōi deſeruit.ff.mandati qui mutuā.de reg.iur. que dubitatiōis cū concor. Item in.l.doli clauſula exigit hoc nā ꝯctus que exigit in quolibet ꝯctu bonā fidem ſeruari.C.de act. ⁊ ob.l.bonā fidem. ⁊ p cōſequens dolum abeſſe cui contradicit bona fides.ff. pro ſocio.l. iij.§. fi.lʒ in caſu noſtro ꝯtrium eſt bonefidei verbis obſcuris ⁊ ambiguis rei ſue extorquere donationē.ff.de dona.l. ſcia.C. de dona.nec ignorans cum concor. maxime cū verba deſeruiant intentioni.vt extra de appel.ſcdo requis. nec ob. l.alimenta.§.baſilice.qꝛ fit ibi interptatio ex mente teſtantis p iudicē.C.de fideicō.l.voluntatꝭ.nec ob.gl.l.emptor .§.lucius.ff.de pac.in fi.qꝛ loqtur qñ non ſup certa re nec occaſione rei certe fiebat remiſſio generalis. ⁊ iō nō hʒ reſtrigi.vꝫ ibi qñ remiſſio erat gratuita hic qñ oneroſa q̄ nō eſt trahenda ad donū.l.rem legatā.de adi.leg. alˀs ſecus vt.ḋ. non eſt. Itē in ſubiecto ⁊ c.qḋ ſeqtur dʒ intelligi cōtineri.put exigit natura ꝯctus ⁊ negocij cui ſubijcitur.ff. de iureiur.ſi duo.§.marcellus. ⁊ de peti.heredi. Item venivnt.§.aptanda.vt de lib. ⁊ poſthu.gallus.§.i. ⁊ ſic i hoc ⁊ c.continet occaſione pdictoꝝ.x. ⁊ hoc eſt veriſimile. vt ſuperius dictū eſt. ⁊ ideo tenēdū. vt.ff.de reg.iur.l. ſemp in obſcur.imo plus ſi diceremus ꝙ ſolutio debiti de decē eſſet cā remiſſionis aliarū quantitatū principaliter debitarū.vt qꝛ aliter noluit ſoluere.x.niſi ſibi alia remitterentur turpis cēt cā remiſſiōis. ⁊ ſic infringeretur replicatōe doli.ar.ff.de ꝯdi.ob tur.cām.l.ij. ⁊ .l.ob turpē.ff.de tu. ⁊ ra. di.ſi tutor.ff.ꝙ metus cāu.l.metus.§.volenti. ⁊ §.ex hoc. ¶ Ex quibus pʒ manifeſte ꝙ debitor nō hʒ ex dicta refutatione ex.xx.remiſſionē. Ja.de are.ſi debitor.xx.cēt i diē tunc etiā alia rōne nō intelligeret remiſſuʒ.qꝛ debitor nō pſumit ante diē ſoluiſſe nec ille donaſſe.ad hoc ergo vt refutatio ſit generalis ⁊ exprimat generaliter de omni eo ⁊ toto qḋ deberetur ex tota cauſa vel alia quacunqʒ de cauſa ⁊c. ¶ In ver.tex.impedire.vide de lega.iij. cum q decedens in princ. ⁊ J.man.creditor.§.lucius.vide omnino quod no.C.de excep.ſi ex maior.

a ¶ Poſt ſententiā. pro quo vide q hñr p d.Jaſ. may. in fi.de ac.in pñ. numero. cx. ⁊ nūero.cxij. ⁊ i §.oium. lxvij. cū trib' ſe.vbi plene an ⁊ qñ motu ſupueniens tam actori q̄ reo pſit. ⁊ cū lim. cōceſſa.q̄ poſt.

Lucius titius gaio ſeio.

Reſtitutio conceſſa in ſortem nō porrigit ad vſuras. ⁊ debitum p reſtitutionē in integrū interim in cōpenſationeʒ nō cadit.h.d. ⁊ ē multū notandū.vñ reſtitutio in integrū nō pōt incidēter opponi p modū cōpēſationis.adde qḋ dixi.ḋ.de iureiur.l.nā ⁊ poſtea.§.ſi minor. ¶ In tex.non poſſe vi reſtitutionis in integrū habite ſup ſorte. ¶ No. ꝙ ſnia lata in principali nō porrigit ad acceſſoriū.d quo non erat in iudicio tractatum qꝛ erat actum cōtra ius cōmune. ¶ Item no.quō iudicium in acceſſoria per ſe ſtat ⁊ eſt rō.qꝛ conſiſtebat in officio nobili.h.d.

¶ De conditione ſine cauſa. Rubrica.

c **St et hec.** Cauſa reducta ad non cām nō parit ius retinendi.h.d.

¶ Ex lectura antiqua. NOVA ADDITIO.

Conſtat. In vltimo ver.tex. cauſaʒ ſi cā redu ad nō cām ēt poſt ſniam repetit ſolutū.h.d.vel ſic. ius emergēs poſt ſniam pōt pᵒ ſniam allegari.h.d. ⁊ ar.hᵒ.l. ⁊ eius qḋ no.J.mā.ſi fundū.§.in oib', ⁊ .ḋ.de edē.argentū.§.fi.vꝫ dici poſſe ꝙ ſi ſtatutū dicit ꝙ cōtra inſtrm cōfeſſionatū nō poſſit pbari ſolutio niſi per aliud inſtrm ꝙ lʒ excipiens de ſolutꝭ nō poſſit eā pbare p teſtes bene poſſit agere ꝯditiōe ſine cā vt liberet vel ad repetitionē ſoluti.ar.extra de iureiur.debitꝭ. ⁊ .C.ad exhi.l. fi.Sed Azo dicit ꝙ in littera noſtra recedit a ſnia pter equitatē ſupuenientē.caſus eſt vt ipſe no.in ſūma.C.de re iudi. vide Dy.in.c.pro poſſeſſore.

e **J fullo.** Propter eqtatē ſupuenientis caſus victus p ſniam vtitur iure ſuo.h.d. Ita ſūmat Azo hanc.l. in.l. in ſūma.C.de re iudi. ¶ No.ꝙ ſolutū p ſententiā repetit per cōditionem ſine cā ſi cā ex qua fuit lata ſnia reducit poſtea ad non cām.quod eſt no. ⁊ dicūt doc. a ꝙ ideo ſnia hic nō ob.tū qꝛ ius ſuperuenit poſt ſniā'.tū qꝛ nō redarguit ſnia de eqtate ſed de cā ceſſante. ⁊ ſic nō ob.J.man.l.ſi fideiuſſor.§.in oibus. ⁊ .ḋ.de edē.argentarius.§.cum autem ſm Pe.qui ita no.C.de cōdi.indebi.l. i. ⁊ vide quod no.C.de coll.l.ſi ſoror. ⁊ per Cy.C.de iure do.l.vbi adhuc.in.xvij.q. ⁊ facit extra de iureiur.c.debitores. ⁊ quod no.ḋ.titu.proximo.l.neratius.na id qḋ dicitur in.§.in omnibus.ꝙ.q.indebiti non poteſt repeti poſt diffinitiuam habet locum vbi ante diffinitiuam potuit opponi exceptio inde.ſecus ſi non potuit opponi. vt in dicto.c.debitores.quod eſt no.ſm Bar. ¶ Item no. ꝙ licet quis perceperit a fullone intereſſe pannorum.ſi poſtea poterit recuperare pānos inuentos apud furem. nec ob.ꝙ ſoluens litis extimationem habeatur p emptore rei vel actionis.vt in.l.ſi culpa.qꝛ illud verum in reali iudicio.ſecus in perſonali vt hic.facit quod no.Dy.in.c. pro poſſeſſore.de reg.iur.li.vi.

¶ Ex lectura antiqua. NOVA ADDITIO.

¶ Vide hic quod no. Inno.de purga.vulga.ſignificantibus. ⁊ quod no.ḋ. quod met. cauſa. vel quod dicitur in glo.immo. Et vide hic.C. de iuris ⁊ fac. ignoran.l.i. in glo. ⁊ illam glo.limita.vt no.Guliel.in.l.i.C.ſi ex falſis inſtrumentis. Item.l. peremptorias limita quia intelligitur in excep. que poterat ante ſententiam examinari. ſecus ſi poterat extra de iureiuran.vide.C.de colla.l.ſi ci. ſuper or.in fi.debitores.vel ibi non loquitur de iure excipiendi.ſed agendi.ſed idcirco actio ibi.qꝛ oritur poſt ſententiam in ipſa ſolutione.nec obſtat.C.de condi. indebi.l. pma.per rationeʒ predictam. Item quia talis ſententia non inducit nouam obligationem ſuper vſuris qꝛ eſſet contra ius. ⁊ ſic non fecit debitum de indebito. nec impedit repetitionem. ¶ In glo. que eſt ſuper verbo tex.pcium que incipit ne inueniatur in verbo tex. ⁊ .C.de re iudic.vbi eſt caſus quod dolo petis quod intus habes ad impediendum executionem. de hoc per Cy.C.de iure iudic..l. certi.vbi omnino videas.

q **Vi ſine cauſa.** Aliter debet formari libellus vbi quis petit ſe in totuʒ caſſari.aliter vbi petit ſe attenuari vel exonerari ſe.h.d.

Nihil

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

n **Nihil refert.** Super hac.l.nihil dixi.

a **Auunculo.** Titulus colorat⁹ velat maleficium ⁊ turpitudinē.ſ. q̄ñ eſt ſtatutum in finibus verbi ⁊ non eſt proceſſum ad executionē facti.h.d. Ita enim hic loquit. ⁊ eſt no. ⁊ facit.ff.de adul.l.ſi adulterium cū inceſtu.§.i.⁊ adde quod no.in.l.ij.ff.de ɔdi.ob cām. ¶ No. ex glo.hic poſita q̄ error iuris non excuſat a p̄iculo pdē. de dotis.lʒ interdū excuſet a periculo criminalis accuſationis. Adde qđ no.in auc.de inceſt.nup.in princ. ⁊ in.l. vij.ff.de condi.inſti. Item adde quod no.Cy.C.rem in p̄ſenti.§.tacet. ⁊ §.illo. ⁊ .C.de iure do.l.ſi dotem.in vlti.q. ⁊.C.de reuo.dona.l.i.in vltima.q. ⁊ no.Ja.in.l. rei iudi. §.i.ff.ſoluto matrimonio.

¶ Ex lectura antiqua. NOVA ADDITIO.

¶ Uide Inno.extra de dona.inter vi. ⁊ vxo.c.plerūq. ⁊ c. ⁊ ſi neceſſe. ⁊ vide oino.C.de inceſt.nup.q ɔ legum.vbi plene de hac mā. vbi ēt ponit an valeat diſpenſatio ſuper iſta materia. ⁊ an illegitime vxori maritus poſſit aliquid in teſtō relinq̄re ibi vide O do. ⁊ adde.C.de fideicō. q̄ñ ff.adde qđ no.idem O do.co.ti.ff.de inceſt.nup.l.ſi. ⁊.C. de don.inter vi. ⁊ vx.l.ſi ex vol. ⁊.l. ſi dotē in vl.q. ¶ In gl.que eſt ſup ver.tex.nupſit.que īcipit.ſ.de facto. ¶ In ver.glo.a p̄iculo dotiſ. An heres poſſit obicere mulieri repetenti dotē crimē adulterij.dic q̄ non ſi nō erat obiecta a marito.no.ſo.ma.l.rei iudi.§.i. In contra.facit q ⁊ aq̄bus.l.ſed ſi maritus. ⁊ .C.de adul.l.ſi. ⁊ ad ſil. gayus ſeius. ⁊ de iure fiſ.ei⁹ q.§.pe. ⁊ ſm Alber.vide p Cy.C.rē i p̄ſen.§.tacet. ⁊ §.illo p Cy.vide Ja.i.l. rei iu.§.i.ſol. ma.

¶ Explicit liber.xij. Incipit liber.xiij.

¶ De conditione furtiua. Rubrica.

i **In furtiua re.** Iſta lex nō ſūmatur q2 breuis. ¶ In glo.que incipit dñs. Iſta gl.habuit reſpectū ad hoc q2 heres nō erat dñs tpe furti facti. tamen vere erat dñs.l.hereditas.ff.de re iudicata.

¶ Ex lectura antiqua. NOVA ADDITIO.

¶ Nunqd preſumatur fur eo q̄ res furtiua repitur penes eum nec cōſtat vnde habuerit. dic q̄ ſit ſuſpecta. alſ non.vt no.C.de fur.l.ij. ⁊ .l.ciuile eſt ⁊c.

c **Conditione.** Conditione furtiua tenet ex pſona alterius etiā ille q furtū cōmittere nō pōt.h.d. ¶ No.tex.in ſi.dū dicit q̄nis cū eis agi ⁊c. q̄ citatio facta de furioſo vel infante nō valet vt hic videbis in.l.cūqʒ in prin. ⁊. ff.de in ius vo.ſi ergo hēs agere cum infante debes cōuenire tutorem ſuū.vt.l.i.§. ſufficit. ⁊ ibi per glo.ff.de admi.tu.Si vō habes litigare cū furioſo habes conuenire eius curatorem. vt.l. lucius locuſta.§.ſi.ff.de lega.ij.cetera dic vt in glo.bene.

Ex lec.ant. ¶ In tex.agi.i.actio exerceri.q2 forte ſunt indefenſi.vt.ff.ad turpiſ.l.ij.§.pe. ¶ No.q̄ ſuus ⁊ neceſſarius heres obligat ipſo iure ad debitū defuncti nec eſt neceſſaria immixtio facti.vnde tex.dicit q̄ furioſi ⁊ infantes obligant.iſtud eſt verū de iure ciuili. ſecus eſt de iure p̄torio.vt.l.nam nec mancipatus.de le.i. Iſta eſt opi. gl. ff.de ac.here.neceſſarijs. Alij doc.dicunt p iſtū tex.q̄ bñficium pretoris nō facit quin ſuus heres ſit obligatus ſʒ confert ei beneficium abſtinendi.effectus eſt iſte q̄ creditor agens contra ſuum.puta contra filium tanq̄ ɔtra heredem non hʒ hic probare immixtionem. Sed ille habet probare abſtentionem ſi vult abſolui.q2 intentio creditoris eſt fundata de iure ciuili per iſtam litterā. ⁊ ita habet hic Cy.in addi.ſed glo.ordinaria determinat ɔriuʒ q̄ ſit neceſſe q̄ pbetur immixtio.vt no.ff.ſo.ma.ſi cū dotem.§.tranſgrediamur.vbi eſt .l.ſingularis.facit.l.ij.ff.de interroga. actio. ⁊ quod no.Cy.in.l.i.C.ſi vt ſe ab heredi.abſti.i addi.nec ob.littera noſtra.q2 loquitur de obligatione īſpecta iuris ciuilis auctoritate non inſpecta conueniendi facultate. ⁊ ſic non ob. ⁊ facit quod no.ff.de acquiren. heredi.pro herede.§.pap. ⁊ predicta vera in filio.ſed in nepote ⁊ vlterioribus.q2 non conſtat eos ſuos cum nō ſint in primo gradu ſemper dʒ probari īmixtio.facit.ff. de acqui. here.cum bonis.que verba no.

¶ Ex lectura antiqua. NOVA ADDITIO.

¶ In vltimo verbo tex.poſt.videtur hic caſus per gl.in .l.ſi cum dotem.§.tranſgrediamur.ſo.ma. ⁊ iſte tex. ⁊ illa glo.alleg.ad hoc per Cy.in.l.i.C.ſi vt ſe ab heredita.abſti. ⁊ in addi.qui duplicem dicit eſſe immixtionem vnam reuocabilē aliam irreuocabilem. ⁊ bñ dixit acq̄ſitionem. ſed male dixit dicendo imixtionem.ff.de acqren. here. cū bonis. ⁊ no.ff.de cōdi.inſti.l.ſiqs ita hereditatē.l. ſi p fure.§.furti.dic q̄ aliquādo ex vno crimine deſcēdit accuſatio criminalis ⁊ actio ciuilis de re familiari que reſpicit ad ſubſtantiā bonorū.tunc concurrūt in origine ⁊ execu. vt hic. Aliq̄ñ ex vno facto ⁊ vno crimine deſcendunt vna accuſatio ⁊ vna actio ad vindictā. ⁊ tūc cōcurrūt in origine ⁊ non in executione.l. q̄ ſenatus de iniur. Aliq̄ñ ex vno facto ⁊ vno crimine oriunt plures pene criminaliter imponēde. ⁊ tūc aut oēs deſcendūt ex vna ⁊ eadē.l. ⁊ cōcurrunt in origine ⁊ effectu ⁊ ex vna ſola nō intelligit eē plena pena ſed ſemiplena.aut ex diuerſis legibus. ⁊ tunc concurrūt in origine non in effectu. vt.l.ſenatus cenſuit. niſi vna veniret ad ſupplendā alterā. Aliq̄ñ ex vno crimine inſurgunt plures pene diuerſis legibus ciuiliter imponende. ⁊ tunc cōcurrunt in origine ⁊ effectu quaten⁹ vna alteram excedit.vt.l.i.§.dixerit de publi.de act. ⁊ ob.qui ſeruū.§.vltimo.de hoc tangit Ja.bu.C.de ſacroſan. eccl. placet.in lec.noua. ⁊ per Guil.in.l.magiſterio.de iu.om.iudi. ⁊ in.§.conditio. Qualiter heredes teneantur ex facto defuncti de iure ca.vide p Arch.i.q.iiij.§. itē hierico.

o **Si condicatur.** In cōditione furtiua habet rō intereſſe etiā exiſtētis in lucro.h.d.l.iſta. ¶ No. ex hoc tex.in ſi.q̄ homo mortuus cōdicit. ⁊ ſic videtur hic caſus q̄ in obligatione rem reſtitui debet peti etiam ipſa res perempta. In contrarium tñ videtur caſus q̄ debet peti ipſa extimatio non res perempta.vt.ff. c.in re furtiua. dicam ibi. ¶ Scdo nota hunc tex. nam non videtis hic q̄ mortuo ſeruo dñs conſequitur partē hereditatis in qua ſeruus fuit inſtitut⁹. ⁊ ſic patet q̄ mortuo ſeruo non poteſt adire hereditatem ſeruo delatam. Et ſic videtur caſus queſtionis q̄ ſi monachus cui hereditas eſt delata qui vt ſcitis de iure ſuccedit.vt.l. deo nobis in fine.C.de epiſco. ⁊ cleri.ſi hereditate non adita deceſſit illam hereditatem non aditam in monaſterium nō tranſmittit ſicut vides hic in ſeruo. ⁊ maxime ſm dominū Inno. qui equiperat ſeruum monacho. vt in. c. cum olim.extra de p̄uile. vt tangitur per glo.in auc.cauſam. .C.de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ pro hoc facit.l. idem neratius. in prin.ff.ad.l.acquil. ⁊ pro hoc facit per Jac.de are. ⁊ Cy. in dicta.l.deo nobis.per canoniſtas in.c.in preſentia.extra de probationibus.

o **Si ſeruus.** Pater ⁊ dñs tenentur cōditione furtiua ex pſona filij vel ſerui in eo qđ ad eos puenit daſ ēt in dñm noxaliter in eo qđ ad eū nō puenit. ⁊ ille qui nō cōmittit furtū non tenet hac actiōe ex pſona ſua.h.d.cum duabus ſequentibus.

c **Ex furtiua.** In textu ibi vel heres eius.ſubaudi vel is ad quem peruenit res furtiua.vt ſupra lege proxima dixi ⁊c. ¶ In glo. finali.l. proinde. ⁊ ſi opere ⁊c.ibi ⁊ hec vera licet glo.iſta approbet iſtam ſolutionem. tamen ⁊ multi doctores tenent precedentem ſed Jaco. de are. aliter dicit. vt ipſe nota.in.l.contraria.